

Kommuniké om Betalningsrådets artonde möte den 31 maj 2024¹

Betalningsrådets artonde möte ägde rum fredagen den 31 maj 2024 under ledning av vice riksbankschef Aino Bunge. Mötet genomfördes delvis tillsammans med Kontantheringsrådet, vilket är ett forum för att diskutera frågor kring kontantheringen med berörda aktörer. Riksbanken informerade om planer att slå samman de båda råden. Betalningsrådets deltagare redogjorde också för aktuella frågor med beröring till rådets arbete. De arbetsutskott som tillsatts av rådet informerade om det arbete som utförts sedan föregående möte. Dessutom beslutade rådet om nytt arbetsprogram 2024-2026 (se bilaga Arbetsprogram 2024-2026).

Finansinspektionen (FI) presenterade myndighetens tillsyn över hur betaltjänstleverantörerna arbetar för att motverka bedrägerier. Presentationen har sin grund i ett regeringsuppdrag som FI fick i oktober 2023. Uppdraget har bland annat omfattat hur FI tar hänsyn till risken för att betaltjänstleverantörernas produkter och tjänster används för bedrägerier i tillsynen, vilka tillsynsåtgärder som FI vidtagit eller avser att vidta i syfte att betaltjänstleverantörerna ska minska risken för bedrägerier. Dessutom innebar uppdraget att redogöra för hur den statistik om bedrägerier som FI samlar in kan användas för att minska risken för sådana transaktioner. Vid presentationen redovisades viss aggregerad statistik om bedrägerier. Statistiken visar att bedrägerier i betaltjänster har ökat kraftigt under senare år och att det totala beloppet från bedrägliga transaktioner ungefär tredubblats under andra halvåret 2023 jämfört med andra halvåret 2020. Bedrägeri genom social manipulation har ökat kraftigt och konsumenterna får ofta bära förlusterna själva. Uppdraget redovisas i en [rapport](#) som publicerades den 31 maj 2024.

Bankföreningen presenterade bankernas [åtgärdsplan](#) för att motverka bedrägerier. Åtgärdsplanen har sin grund i en presentation Bankföreningen, tillsammans med ett antal banker samt Polismyndigheten presenterade för regeringen den 13 maj. Åtgärderna syftar till att stärka kundskyddet mot bedrägerier. Vid presentationen framhölls att bankerna aktivt arbetar för att motverka bedrägerier genom kontinuerlig informationsgivning till kunder i preventivt syfte liksom att utbilda anställda i syfte att upptäcka misstänkta beteenden. Man fortsätter utvecklingen av identifierings- och signeringslösningar, gör transaktionsövervakning i realtid och arbetar med att förbättra träffsäkerheten. Bankföreningen betonade vikten av samarbete mellan banker, branschorganisationer och myndigheter för att utbyta information och erfarenheter.

Ett antal åtgärder har identifierats för att ytterligare stärka kundskyddet mot bedrägerier:

- Anpassa produktutbudet
 - tidsfördröjningar av vissa transaktioner
 - beloppsgränser för betalningar samt möjliggöra att ändringar i dessa kan genomföras på ett säkert sätt
 - extra kontroll vid betalningar, t.ex. genom notifiering till kunden eller godkännande av en för kunden betrodd person
- Utveckla systemen för övervakning av transaktioner
- Begränsa kriminellas möjligheter att använda bankernas produkter eller stängas helt, t.ex. blockera användningen av Swish och BankID för bedragare och penningmålverkter

Rådet fick en presentation av Johan Almenberg, statssekreterare hos finansmarknadsministern, som redogjorde för regeringens fokus i betalningsfrågor. Man fokuserar främst på tre områden: inre hot från organiserad brottslighet i Sverige, yttre hot givet det säkerhetspolitiska omvärldsläget, samt den tekniska utvecklingen. Att stävja brottslighet, däribland bedrägerier, är en prioriterad fråga för regeringen då det utgör en påtaglig samhällskostnad och ett hot mot grundtryggheten.

¹ I Betalningsrådet deltar Bankgirot, Card Payment Sweden, Getswish AB, Konkurrensverket, Länsstyrelsen i Dalarnas län, Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, Post- och telestyrelsen, Riksbanken, Swedish Fintech Association, Svensk Handel, Svenska Bankföreningen, Svenskt Näringsliv och Sveriges Konsumenter. Finansdepartementet, Finansinspektionen och Riksgälden deltar som observatörer och är inte delaktiga i rådets beslutsfattande.

Regeringskansliet för samtal med vissa banker, Svenska Bankföreningen och brottsbekämpande myndigheter om problematiken kring bedrägerier. Johan Almenberg informerade även om att man tillsatt [Hawalautredningen](#). Utredningen ska lämna förslag på hur man kan skärpa kraven för penningöverföring och valutaväxlingsverksamhet. Bland internationellt arbete kan nämnas att regeringen följer arbetet i Financial Action Task Force (FATF) liksom inrättandet av en europeisk penningtvättsmyndighet. Man följer arbetet runt förordningen om betaltjänster (Payment Services Regulation) och det reviderade betaltjänstdirektivet (Payment Services Directive, PSD3). Johan Almenberg nämnde även att man följer förslagen kopplat till omedelbara betalningar och en digital euro.

Därefter gav Dennis Dioukarev, utredare vid Finansdepartementet, en uppdatering av arbetet i [utredningen om möjligheten att betala med kontanter för livsnödvändiga varor](#). Utredningen har sin bakgrund i [Betaltjänstutredningens](#) förslag om att se över kontanternas ställning och tillgången till kontanttjänster senast år 2025. Utredningen ska bland annat belysa möjligheten att betala med kontanter för livsnödvändiga varor såsom livsmedel och drivmedel. Uppdraget innebär även att kartlägga vilka tjänster och produkter och geografiska områden där kontanter spelar en särskild roll, inbegripet vid framtida krisituationer, höjd beredskap och ytterst krig. Under våren har utredningen arbetat med informationsinsamling inbegripet rundabordssamtal med intressenter på kontantmarknaden och referensgruppsmöten. Under hösten kommer utredningen att skriva förslag och bedömningar för att senast 31 december 2024 överlämna utredningen till finansmarknadsministern.

Statusrapport från utskottet för tillsyn och reglering

Sedan det senaste plenummötet i november 2023 har utskottet haft två möten. Vid ett möte presenterade Finansinspektionen rapporten [Rätten till betalkonto](#). I utskottet har även Swedish Fintech Association presenterat organisationens årliga [Fintechrapport](#). Därutöver har Riksbanken presenterade sitt arbete med att ta fram nya föreskrifter för betalningsstatistik. Syftet med föreskrifterna är att samla in uppgifter som kommer att förbättra Riksbankens analysunderlag inom flera områden. Därtill kommer statistiken i högre utsträckning ligga i linje med ECB:s statistik. Vidare har Bankföreningen redogjort för sitt arbete med att [stärka kundskyddet mot bedrägerier](#).

Statusrapport från utskottet för betaltjänsters tillgänglighet

Även utskottet för betaltjänsters tillgänglighet har hållit två möten sedan det senaste plenummötet. Vid ett av dessa presenterade Post- och Telestyrelsen (PTS) ett regeringsuppdrag som syftar till att förbättra förutsättningarna för digital inkludering. Uppdraget genomförs bland annat genom att kartlägga pågående insatser inom området samt föreslå indikatorer för att följa upp effekterna av insatserna. Uppdraget ska slutredovisas den 21 december 2024, men [delredovisades](#) den 1 mars.

Även i detta utskott har FI presenterat regeringsuppdraget om rätten till betalkonto (se länk ovan). Utskottet diskuterade problemet, och det efterfrågades bl.a. förtydliganden kring hur kreditinstitut konkret bör agera. Vidare har Riksbanken presenterat [Betaltjänstutredningen 2024](#). Bankföreningen har också presenterat arbetet med att stärka kundskyddet mot bedrägerier (se länk ovan). Slutligen har Tillväxtverket presenterat rapporten [Tillgänglighet till grundläggande kommersiell service 2024](#).

Statusrapport från utskottet för digitalisering och nya tjänster

Det nya utskottet för digitalisering och nya tjänster höll sitt första möte den 22 mars 2024. Man diskuterade förslag till arbetsprogram och arbetsformer. Arbetsprogrammet fokuserar på den snabba digitaliseringen på betalningsmarknaden och ska följa nya betaltjänster samt dess potentiella effekter på den svenska betalningsmarknaden. Vidare beslutades att hålla sammanträde 3–4 gånger per år. Man fastslog att det primära syftet med utskottet är informationsdelning och omvärldsbevakning. Det konstaterades att det finns möjlighet att bjuda in fler deltagare och att dessa kan variera utifrån mötets ämne. Utskottet ska få en ny ordförande från Swedish Fintech Association.

Bilaga – Mandatbeskrivning för Betalningsrådet

Detta dokument anger syfte, mandat, organisation och kommunikation för det svenska betalningsrådet.

Syfte och mandat

Det svenska betalningsrådet har som uppgift att främja funktionen på den svenska betalningsmarknaden. Målet är en samhällsekonomiskt effektiv produktion och konsumtion av säkra, effektiva, tillgängliga betaltjänster på en marknad präglad av konkurrens på lika villkor och med väl avvägd reglering. Rådet ska bistå med en allsidig belysning av centrala frågor på betalningsmarknaden utifrån producenternas, slutanvändarnas och myndigheternas perspektiv.

Sammansättning och organisation

Rådet är ett dialogforum initierat av Riksbanken. Rådet ska sträva efter en allsidig sammansättning där relevanta myndigheter, företrädare för slutanvändare av betalningar, och viktiga aktörer på den svenska betalningsmarknaden har möjlighet att göra sin röst hörd.

Företrädare för producenter och slutanvändare ska så långt som möjligt företrädas på branschnivå.²

Rådet kan tillsätta arbetsgrupper i form av s.k. arbetsutskott under sig. Deltagande i dessa utskott behöver inte reflektera rådets sammansättning utan ska baseras på utskottens behov av kompetens och allsidig belysning.

Riksbanken agerar sammankallande och ansvarar för det praktiska administrativa arbetet som behövs för rådets arbete genom att tillhandahålla rådets kansli. Detta ansvar omfattar inte administrationen av arbetsgrupper där ansvar och roller avgörs separat för varje arbetsgrupp.

Kommunikation

Rådet är en gemensam resurs för marknadens alla intressenter och eftersträvar därför transparens i sitt arbete. Resultatet av rådets och arbetsutskottens arbete ska som grundregel publiceras. Sekretariatet ansvarar för att sköta de praktiska aspekterna av kommunikationen. Finns det klara skäl mot publicering kan rådet avstå från att publicera rapporter eller anteckningar.

² I Betalningsrådet deltar Bankgirot, Card Payment Sweden, GetSwish AB, Konkurrensverket, Konsumentverket, Länsstyrelsen i Dalarnas län, Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, P27 Nordic Payments, Post- och telestyrelsen, Riksbanken, Swedish Fintech Association, Svensk Handel, Svenska Bankföreningen, Svenskt Näringsliv och Sveriges Konsumenter. Finansdepartementet, Finansinspektionen och Riksgälden deltar som observatörer och är inte delaktiga i rådets beslutsfattande.

Betalningsrådets arbetsprogram för 2024-2026

Betalningsrådets arbete kommer att bedrivas i tre utskott – *Utskottet för tillsyn och reglering*, *Utskottet för betaltjänsters tillgänglighet* och *Utskottet för digitalisering och nya tjänster*.

Utskottet för tillsyn och reglering

Utskottet för tillsyn och reglering ska verka för att främja en dialog mellan marknadsaktörer och myndigheter samt att bevaka, analysera och följa upp lagstiftningsarbetet på betalningsområdet inom både EU och i Sverige. Beslutad reglering som kräver utökad eller förändrad tillsyn från myndigheter bör också ingå i arbetet. Utskottet rapporterar löpande till plenum om bl.a. status för relevant lagstiftning inom betalningsområdet samt vilka utmaningar och problem som myndigheter och privata aktörer ställs inför. Utskottets aktiviteter och fokusområden för 2024-2026 redovisas nedan.

Förslag till EU-lagstiftning om betaltjänster – PSR och PSD3

EU-kommissionen presenterade i juni 2023 ett förslag till nya regler på betaltjänstområdet. Det skedde efter en lång process för utvärdering av det andra betaltjänstdirektivet (PSD2). Förslaget består av en förordning (PSR) och ett direktiv (PSD3). De föreslagna förändringarna är relativt omfattande och rör främst förbättrad konkurrens och ett stärkt konsumentskydd. Förhandlingarna om lagstiftningsakterna i rådet och parlamentet inleddes under hösten 2023. Utskottet bör analysera och diskutera effekterna av förslaget för svenska företag och myndigheter samt för allmänheten liksom fördelar och nackdelar för olika aktörer. Eftersom arbetsprogrammet sträcker sig över tre år kan det även bli aktuellt att bevaka implementering av regleringen i Sverige.

Förhandlingar om förändringar av Finalitydirektivet

Förslaget till betaltjänstpaket inkluderar ett förslag om att ändra Finalitydirektivet så att andra betaltjänstleverantörer än banker kan bli deltagare i avvecklingssystem (avser betalningsinstitut). Utskottet ska bevaka de pågående förhandlingarna. Framför allt bör utskottet analysera marknadsaktörernas efterfrågan på deltagande i de svenska avvecklingssystemen, konsekvenserna för marknadsaktörerna och avvecklingssystemen. Dessutom bör utskottet analysera vilka behov av ändringar, i såväl avvecklingslagen i avtalsvillkoren för RIX som i Bankgirots clearing- och avvecklingstjänst, som behöver göras när ändringarna i direktivet ska implementeras i Sverige.

Instant payment regulation – effekter för Sverige

[Förslaget](#) från EU-kommissionen innebär att banker som erbjuder sina kunder konto-till-kontobetalingar i euro ska erbjuda omedelbara betalningar i euro. Avgiften för en sådan betalning ska inte överstiga avgiften för en traditionell SEPA-betalning. Medlemsstater som inte har euron som valuta ska ha en längre infasningsperiod. Ett av kraven i förslaget är att sådana betalningar ska kunna göras dygnet runt, alla dagar om året. EU-kommissionens förslag är att införa kraven i SEPA-regelverket. Utskottet ska bevaka regleringens effekter på Sverige, t.ex. svenska banker som erbjuder EUR-betalningar men även diskutera om ett motsvarande krav bör genomföras för motsvarande betalningar i SEK.

Ny lag om clearing och avveckling av betalningar (ny clearinglag)

Regeringen har föreslagit en ny lag för clearingbolag som bl.a. breddar definitionen av clearingverksamhet till att omfatta hela betalningskedjan. Vidare ställs krav på bl.a. riskhantering, beredskap, cybersäkerhet, kapitalbuffert samt styrning. Det ställs även nya krav vid clearingbolagens utkontraktering av tjänster. Den nya lagen påverkar dels vissa privata aktörer genom förändrade krav och en breddad krets, dels påverkar den tillsyn och övervakning från myndigheternas sida. Utskottet

bör bevaka lagstiftningsarbetet och dess påverkan på de olika berörda aktörerna samt andra eventuella konsekvenser lagen medför.

Uppföljning av genomförandet av betalkontodirektivet (PAD)

Det s.k. betalkontodirektivet syftar bl.a. till att säkerställa tillgången till betalkonto med grundläggande funktioner för alla som är lagligen bosatta i EES. Dessutom syftar det till att förbättra insynen i och möjligheterna att jämföra avgifter som avser betalkonton och betalkontotjänster. Direktivet är genomfört i svensk rätt genom betaltjänstlagen. I Betalningsutredningens slutbetänkande *Staten och betalningarna* föreslås ett antal åtgärder i syfte att underlätta för fler att få eller få behålla betalkonto. Utskottet bör följa tillämpningen av PAD, liksom Betalningsutredningens förslag.

Utskottet för betaltjänsters tillgänglighet

Utskottet för betaltjänsters tillgänglighet, räckvidd och tillförlitlighet ska verka för att främja en dialog mellan marknadsaktörer och myndigheter. Utskottets arbete ska erbjuda en mötesplats för alla relevanta aktörer i Sverige avseende betaltjänsters tillgänglighet. Vissa utskottsmöten föreslås liksom tidigare baseras på olika temaområden (utifrån på de aktiviteter och fokusområden som listas nedan) då även externa aktörer kan bjudas in för att bidra med nya perspektiv och kunskap. Ett exempel är nationella jämförelser och andra länders åtgärder för att öka inkluderingen på betalningsmarknaden. Utskottet kan även vid behov välja att beställa eller ta fram gemensamma analyser. Nedan presenteras utskottets aktiviteter och fokusområden för 2024-2026.

Bevaka nya betaltjänster och ny betalinfrastruktur samt följa tillgången till kontanttjänster och dess konsekvenser för tillgänglighet

Betalningsmarknaden genomgår en snabb strukturomvandling som medför att utbudet och användningen av digitala betaltjänster ökar. Innovationer inom betaltjänstområdet kan i vissa fall underlätta för personer som i dag upplever svårigheter på den digitala betalningsmarknaden. Exempel på detta är biometriska autentiseringsmetoder och s.k. blippbetalningar med kontokort. Den snabba utvecklingen kan emellertid försvåra genom att personer som precis lärt sig använda en digital betaltjänst tvingas lära om. Digitaliseringen medför även att utbudet av kontanttjänster minskar. Utskottet bör löpande följa utvecklingen av digitala betaltjänster och i vilken mån dessa förbättrar eller försämrar tillgängligheten. Utskottet ska vara ett viktigt forum för att dela information om hur kontantanvändningen och tillgången till kontanttjänster utvecklas över tid. Detta är också en viktig tillgänglighetsfråga för personer som står helt utanför den digitala betalningsmarknaden.

Bevaka initiativ som främjar digital delaktighet

Upp emot en miljon svenskar uppskattas uppleva ett digitalt utanförskap av något slag. Det skapar problem i ett läge då betaltjänster blir digitala i allt större utsträckning. Dessutom har tillgången till kontanttjänster och, i ännu högre grad, möjligheten att betala kontant minskat snabbt under de senaste åren. Utskottet kommer att bevaka och analysera de initiativ som tagits av både myndigheter och företag för att öka den digitala delaktigheten med särskilt fokus på betalningar.

Följa arbetet med tillgänglighetsdirektivet

Tillgänglighetsdirektivet, som bl.a. omfattar bank- och betaltjänster, ska tillämpas senast sommaren 2025. Utskottet bör bevaka arbetet med implementeringen av direktivet. Detta är en fråga som även kommer bevakas inom utskottet för tillsyn och reglering.

En statlig e-legitimations roll för betalningar

I mars 2019 presenterades en utredning som bl.a. föreslog att en statlig e-legitimation ska tas fram. Bakgrunden är den ökade digitaliseringen som gör att det blir allt svårare att klara sig i samhället

utan tillgång till en e-legitimation. I oktober 2023 lämnade en ny statlig utredning förslag på hur en statlig e-legitimation på högsta tillitsnivå kan utformas och tillhandahållas av en statlig myndighet. Detta enligt krav i den s.k. eIDAS-förordningen. I dagsläget krävs Bank-ID för nästan alla digitala betalningar. Utskottet kommer att bevaka framtagandet av en ny statlig e-legitimation och hur den kan påverka tillgängligheten på betalningsmarknaden.

Uppföljning av genomförandet av betalkontodirektivet (PAD)

Det s.k. betalkontodirektivet syftar bl.a. till att säkerställa tillgången till betalkonto med grundläggande funktioner för alla som är lagligen bosatta i EES. Dessutom syftar det till att förbättra insynen i och möjligheterna till att jämföra avgifter som avser betalkonton och betalkontotjänster. Direktivet är genomfört i svensk rätt genom betaltjänstlagen. I Betalningsutredningens slutbetänkande *Staten och betalningarna* föreslås ett antal åtgärder i syfte att underlätta för fler att få eller få behålla betalkonto. Utskottet ska följa förslag och initiativ kopplat till tillgången till betalkonto.

Utskott för digitalisering och nya tjänster

Den accelererande digitaliseringen av betalningar förändrar förutsättningarna på betalningsmarknaden. Utöver nya tjänster baserade på vanliga bankpengar och e-pengar pågår det runtom i världen initiativ med digitala centralbankspengar för olika användningsområden. Det gäller inte minst den svenska e-kronan. Utöver det sker innovationer baserat på blockkedjeteknik, t.ex. utgivande av stablecoins, tokenisering av tillgångar och s.k. DeFi (decentraliserad finans) med smarta kontrakt. Syftet är bl.a. att göra betalningar billigare och mer effektiva. Utskottet för digitalisering bör bevaka och analysera nya betaltjänster och betalsätt samt dess potentiella effekter på den svenska betalningsmarknaden.

Nya tjänster baserade på såväl ny som befintlig teknologi och infrastruktur

Utskottet bör studera nya tjänster som endast innebär en effektivisering och innovationer exempelvis inom s.k. Open banking. Även nya tjänster för gränsöverskridande betalningar med e-pengar är av intresse. Man bör också studera förutsättningar och möjliga hinder till ytterligare innovation, t.ex. avsaknad av omedelbara konto-till-konto överföringar i Sverige utöver Swish. Vidare bör utskottet följa hur ny teknologi påverkar tillgängligheten till och säkerheten på betalningsmarknaden.

Intresset för ny teknologi och infrastruktur som blockkedjor samt kryptotillgångar har ökat på kort tid. Utskottet bör följa hur nya betaltjänster byggda på blockkedjor, såsom stablecoins och andra kryptotillgångar, används för betalningar både i Sverige men också internationellt. Dessutom bör utskottet följa utvecklingen av decentraliserad finans (DeFi) som innebär decentraliserade finansiella tjänster byggda på blockkedjor. Utskottet bör bevaka och analysera användningen av tokenisering inom betalningsområdet.

E-kronans roll på den svenska betalningsmarknaden

Som en del av digitaliseringen av betalningsmarknaden och utvecklingen av nya tjänster bör det nya utskottet även diskutera marknadsperspektivet av en e-krona utifrån slutanvändare, betaltjänstleverantörers och myndigheters perspektiv. Nästan alla centralbanker undersöker förutsättningarna för att ge ut digitala centralbankspengar³ och därför är det viktigt att Betalningsrådet med sin bredd av aktörer följer utvecklingen, diskuterar och får möjlighet att påverka Sveriges riktning framåt.

Förhandlingar om förordning om digital euro

³ Enligt en [undersökning](#) från Bank of International Settlements (BIS) undersöker 93 procent av världens centralbanker förutsättningarna att ge ut en CBDC.

I juni 2023 lämnade EU-kommissionen ett lagförslag om en rättslig ram för en framtida digital euro. Sedan hösten 2023 har förslaget förhandlats. Förordningen får stor påverkan för Sverige, både avseende en eventuell svensk e-krona och hur och på vilket sätt en digital euro kommer att påverka den svenska betalningsmarknaden. Utskottet bör följa förhandlingsarbetet men även göra gemensamma analyser av vad ett införande av en digital euro i enlighet med förordningsförslaget kan påverka den svenska betalningsmarknaden, dvs. individer, företag, betaltjänstleverantörer och myndigheter.